

Triptih iz cerkve sv. Dominika v Izoli – naravoslovne preiskave

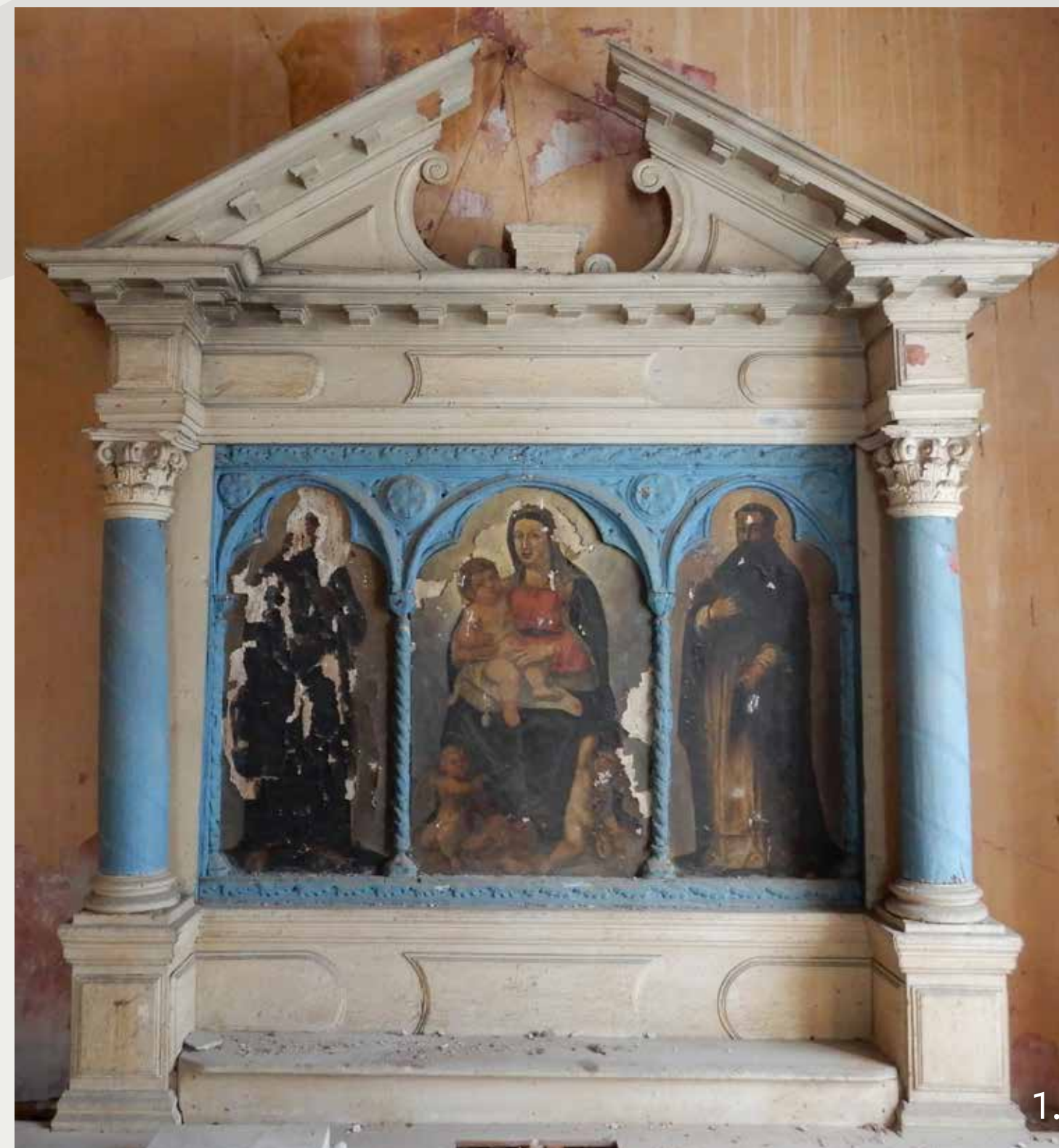
V izolski cerkvi sv. Dominika, imenovani tudi cerkev Marije Snežne, ki je zaprta za verske namene, je ohranjen oltar z lesnim polikromiranim triptihom, na katerem so upodobljeni Marija z detetom, sv. Dominik in sv. Frančišek. Umetnostnozgodovinska stroka ocenjuje, da naj bi triptih najverjetneje nastal v 16. stoletju.

Pred konservatorsko-restavratorskimi posegi, ki so potekli na ZVKDS, Restavratorskem centru smo obseg preslikav in ohranjenost prvotne poslikave določili z rentgensko radiografijo triptiha. Iz rentgenske podobe triptiha je razvidno, da so tabelne slike in okvir triptiha preslikani. Prvotne poslikave tabelnih slik so ponekod slabo ohranjene, preslikave pa sledijo potezam prvotnih plasti. Največ poškodb slikovnih plasti je vidnih na levi tabelni sliki, ki prikazuje sv. Frančiška.

Iz izbranih predelov triptiha smo odvzeli vzorce slikovnih plasti in jih preiskali z izbranimi metodami. Z optično mikroskopijo smo določili stratigrafije prisotnih slikovnih plasti. Materialno sestavo prisotnih slojev polikromacije smo identificirali z ramansko spektroskopijo in infrardečo spektroskopijo s Fourierjevo transformacijo. Rezultati opravljenih preiskav so pokazali, da je so bila ozadja tabelnih slik in okvir triptiha prvotno pozlačena. Na posameznih predelih okvirja triptiha so na pozlati prisotne tudi rdeče in modre barvne plasti, ki vsebujejo cinober in azurit. V prvotnih barvnih plasteh tabelnih slik smo identificirali pigmente, ki so se uporabljali vse do 19. stoletja. V posameznih slikovnih plasteh je vidna tudi prisotnost biodeterioracije (glive).

Na podlagi identificiranih pigmentov v prvotnih barvnih plasteh tabelnih slik in okvirja triptiha lahko čas nastanka poslikav opredelimo pred 19. stoletjem. Za časovno natančnejšo določitev nastanka triptiha smo dodatno opravili še dendrokronološko raziskavo, opravljena pa je bila tudi mikroskopska identifikacija lesa. Raziskavi sta pokazali, da so tabelne slike izdelane iz lesa topola, okvir triptiha pa iz lesa jelke. Dendrokronološka analiza lesa jelke je pokazala, da je letnica zadnje branike 1668.

Med kasnejšim konservatorsko-restavratorskimi posegom so restavratorji ugotovili, da je bil dendrokronološki vzorec vzet z mlajšega dela lesa, ki so ga kasneje zamenjali. Glede na vse opravljene raziskave in ugotovitve sklepamo, da je triptih nastal pred letom 1668. Za točen čas nastanka pa bi bilo treba opraviti še dodatne umetnostnozgodovinske študije.

Slika 1: Preslikani oltar s triptihom pred kons.-rest. posegom.

Slika 2: Detajl triptiha v vidni svetlobi med kons.-rest. posegom.

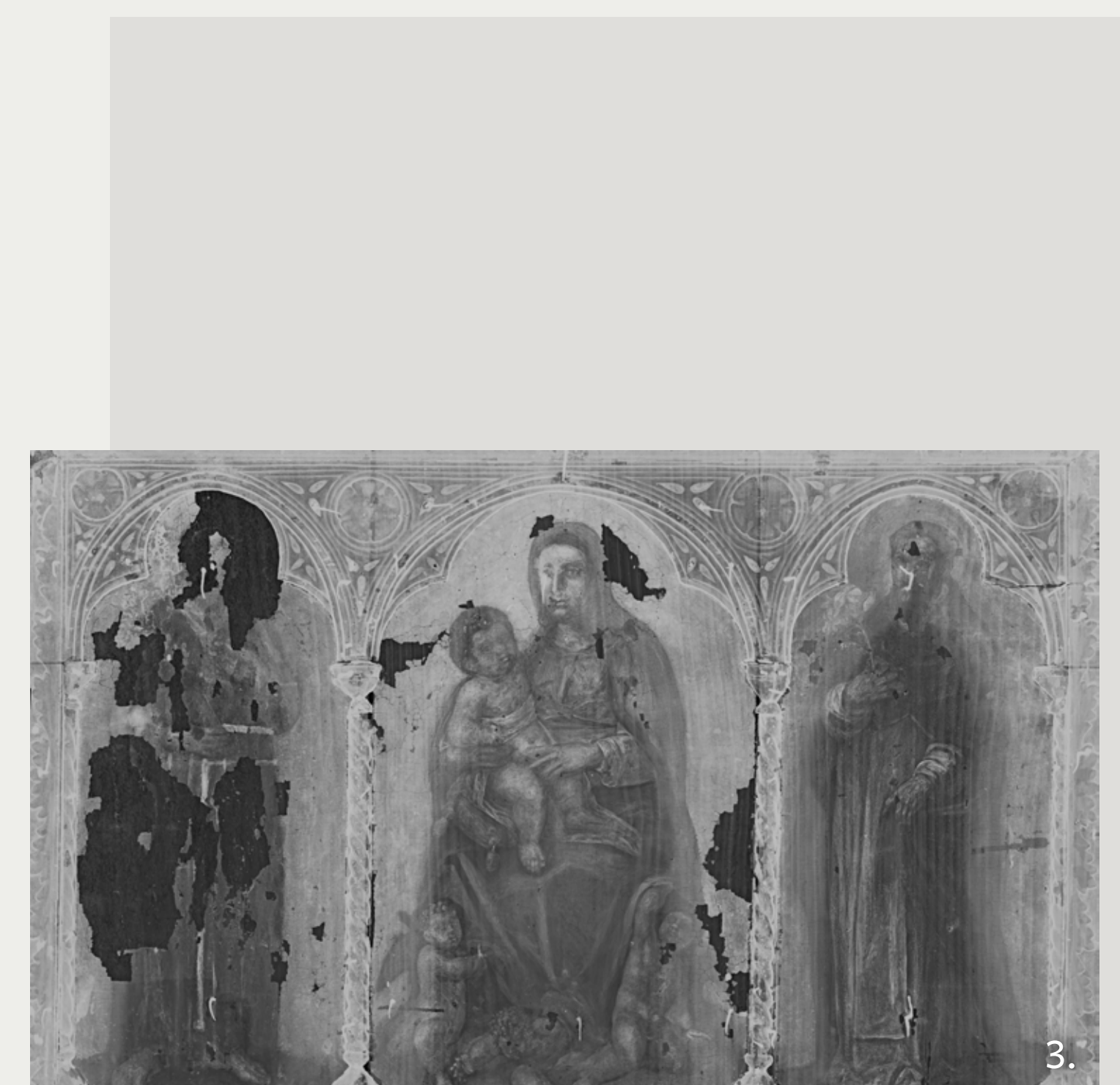
AVTORICE FOTOGRAFIJ:

Saša Dolinšek – slike 1, 2, 4, 8, 9, 12 in 14,
Sonja Fister – slike 3 in 5,
Petra Bešlagić – slike 6, 7, 10, 11, 13 in 15.

VODJA PROJEKTA: Saša Dolinšek, ZVKDS Restavratorski center

SODELAVCI PRI PREISKAVAH:

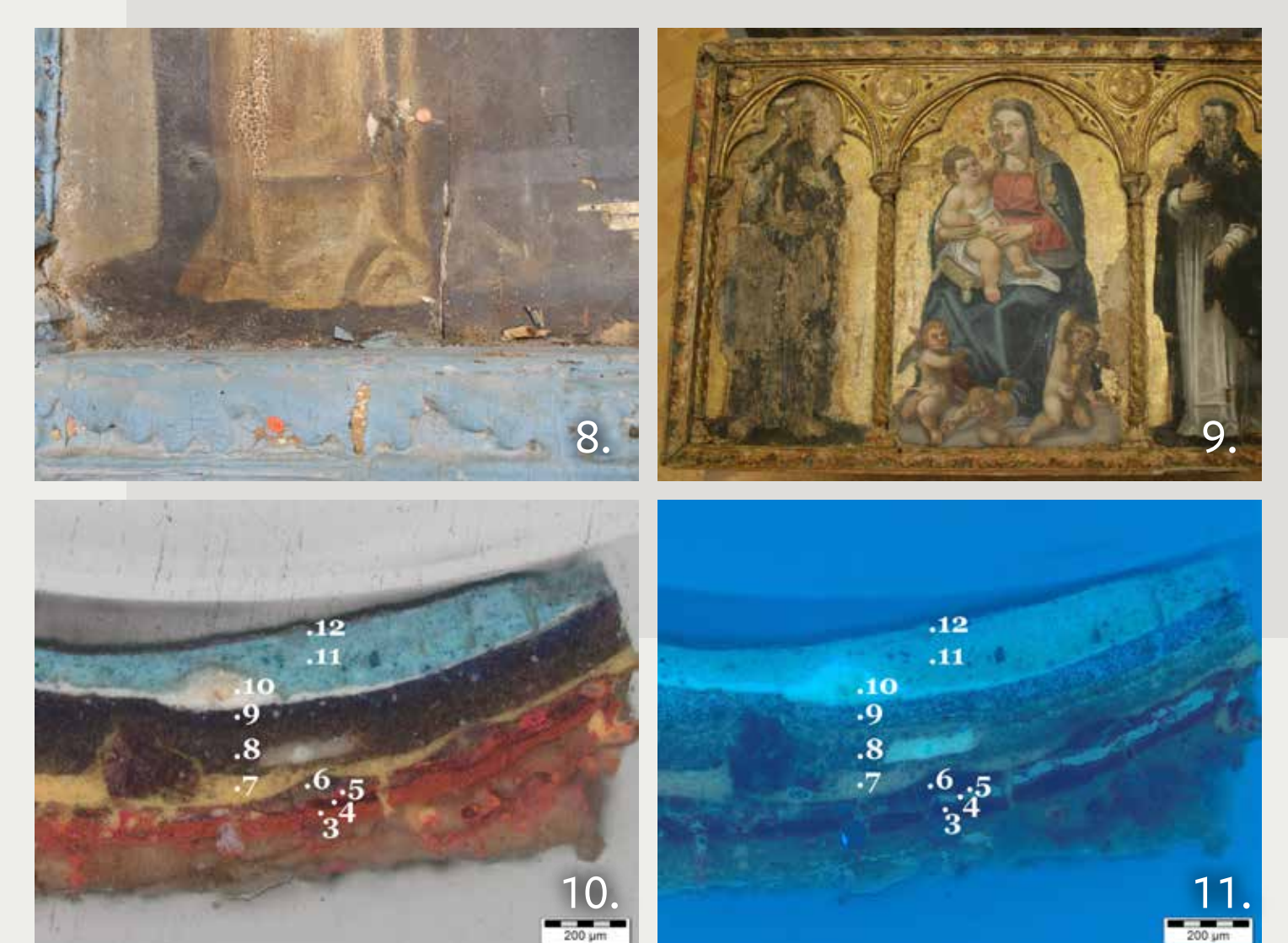
Sonja Fister, ZVKDS Restavratorski center,
izr. prof. dr. Maks Merela, UL Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo,
prof. dr. Katarina Čufar, UL Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo,
Luka Krže, UL Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo.

Slika 3: RTG podoba triptiha.

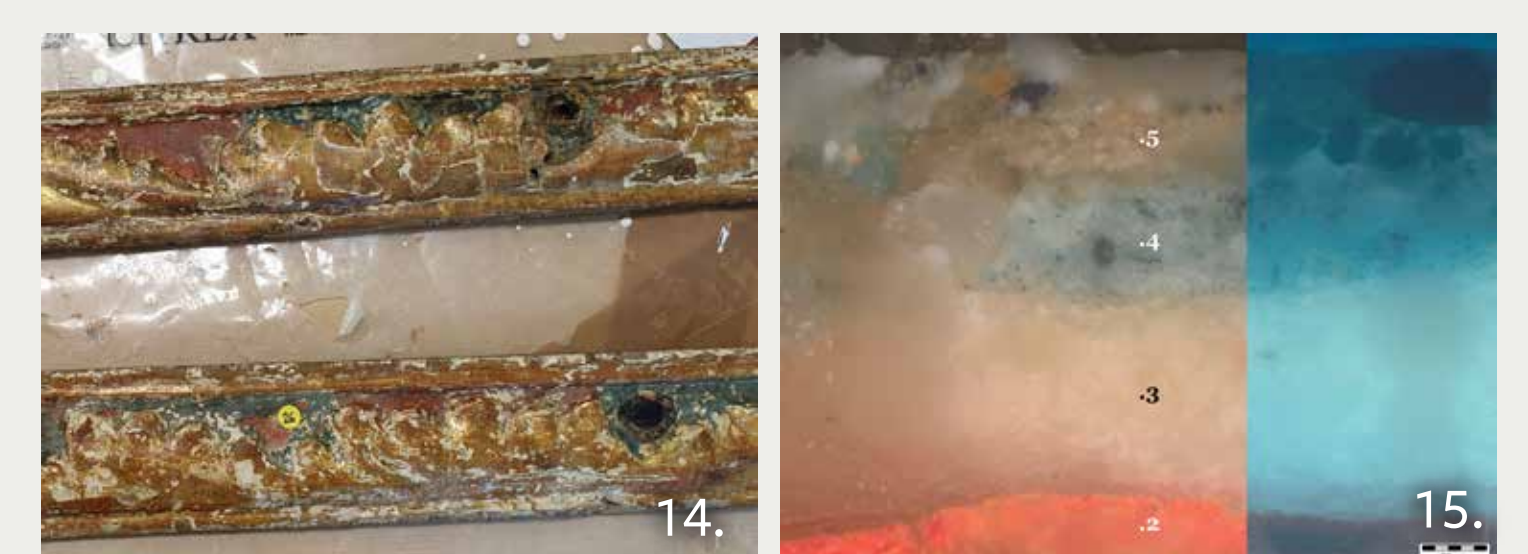
Slika 4: Detajl sv. Dominika.
Slika 5: Detajl RTG podobe sv. Dominika.
Slika 6: Stratigrafija vzorca TIZ 2 (rob knjige) v vidni svetlobi.
Slika 7: Stratigrafija vzorca TIZ 2 (rob knjige) v UV fluorescenci.

Slika 8: Detajl okvirja triptiha pod sv. Dominikom.
Slika 9: Detajl triptiha med odstranjevanjem preslikav.
Slika 10: Stratigrafija vzorca TIZ 17 (okvir triptiha) v vidni svetlobi.
Slika 11: Stratigrafija vzorca TIZ 17 (okvir triptiha) v UV fluorescenci.

Slika 12: Detajl sp. dela Marije z detetom (krilo angela) v vidni svetlobi.
Slika 13: Stratigrafija vzorca TIZ 6 (krilo angela) v vidni svetlobi in UV fluorescenci. Na površini sloja 3 so vidne plesni.

Slika 14: Detajl okvirja triptiha med odstranjevanjem preslikav.
Slika 15: Stratigrafija vzorca TIZ 26 (okvir triptiha) v vidni svetlobi in UV fluorescenci. V sloju 4 smo identificirali indigo, v sloju 5 pa azurit in ultramarin.